

Notitie rundveehouderij

**Partij voor de Dieren Statenfractie Noord-Brabant
's- Hertogenbosch, 11 december 2012**

Inhoudsopgave

§ 1. Uitbreidingen door afschaffen melkquotum

§ 2. Grondgebonden veehouderij?

§ 3. Belang definitie grondgebonden veehouderij

§ 4. Gevolgen van niet grondgebondenheid

§ 5. Uitbreiding van grondgebonden agrarische bedrijven

§ 6. "Al het vlees duurzaam" nu nog verder weg

§ 7. Verdere compartimentering veehouderij gewenst

§ 8. Strijd met de wet

Notitie rundveehouderij

§ 1. Uitbreidingen door afschaffen melkquotum

Door de afschaffing van het Europese melkquoteringssysteem die in 2015 zal plaatsvinden, krijgen melkveehouders te maken met nieuwe mogelijkheden op de zuivelmarkt. Doordat het relatieve belang van productiefactoren zoals quotum, kapitaal, grond en arbeid verandert, komt de schaalvergroting in de melkveehouderijsector in een stroomversnelling. Dit blijkt nu al, uit het voornemen van veel melkveehouders om uit te breiden. Er komen binnenkort bijvoorbeeld 1375 koeien op 500 meter van het dorp Heusden, zo is te lezen in een artikel uit het Brabants Dagblad.¹ Verontruste burgers maken bezwaar tegen de omgevingsvergunning die de gemeente Asten aan dit bedrijf heeft verstrekt. Omwonenden krijgen een industriële kudde melkvee in hun achtertuin. In omvang en hinder is dit niet vergelijkbaar met een bedrijf van 120 koeien waarmee de doorsnee boer zijn kost verdient.

Deze schaalvergroting staat niet op zichzelf. Op veel plaatsen in Brabant zijn bouwvergunningen voor megastallen verstrekt aan eigenaren van veehouderijbedrijven. Zij gaan hun veestapel uitbreiden zodra in 2015 de afschaffing van het Europese melkquotum een feit wordt. Naast de miljoenen varkens en kippen, krijgt Brabant er een nieuwe tak van intensieve veehouderij bij. Dat gaat gepaard met een forse uitstoot van ammoniak, omdat koeien net als nertsen in open stallen staan en niet luchtdicht worden gehouden zoals varkens en kippen. Na de invoering van het quotastelsel in 1984 is de aandacht verschoven naar het verlagen van de kostprijs en milieudruk. Onze vrees is dat de nadruk nu komt te liggen op productie en dat daarmee dierenwelzijn en biodiversiteit in het vergeethoekje terecht komen.

§ 2. Grondgebonden veehouderij?

Alles draait hierbij om uitleg van het begrip grondgebonden melkveehouderij. Voormalig CDA-kamerlid Theo Meijer had daar in 2000 een heldere definitie voor: Een bedrijf dat al zijn mest op eigen grond kwijt kan. Meijer: "Dan is de kringloop op bedrijfsniveau rond". Volgens dit principe heeft de eerder genoemde boer voor zijn 1375 koeien ongeveer 200 hectare nodig. Dat is niet haalbaar in Brabant, nu 70 procent van de melkveebedrijven al grond tekort komt en mest over heeft. Volgens de huidige bepalingen is voor de gemeente Asten een melkveehouderij van welke omvang dan ook per definitie grondgebonden. Naar hectares wordt niet gekeken, zo luidt de uitleg van de begripsomschrijving in het bestemmingsplan.

Een factor die onze vrees versterkt is dat rundveehouderij valt onder grondgebonden veehouderij. Veel rundveebedrijven echter, hebben op het bijbehorende land geen ruimte voor het verbouwen van veevoeder of het uitrijden van mest. Vaak wordt deze grond gehuurd bij derden en dat is kostbaar doordat er huur moet worden betaald. Tevens is deze werkwijze belastend voor het milieu. Er zijn verkeersbewegingen nodig voor het vervoer van veevoeder en mest. Dit zorgt voor een extra belasting voor het milieu.

Voordelen van niet grondgebonden veehouderij die vaak worden genoemd zijn gecontroleerde mestopvang en geringe ruimtebeslag. In het grotere geheel houden deze argumenten echter geen stand. De opgevangen mest moet uiteindelijk worden uitgereden en dat gebeurt nu op plaatsen waar nog geen sprake is van extreme overbemesting. Per saldo wordt het milieu dus nog steeds extra belast, want hoe mooi we het ook maken; er wordt te veel mest geproduceerd. De ruimte die op de niet grondgebonden veehouderij wordt bespaard, wordt ergens anders ingenomen. Ook gaat deze

¹ R. Lodewijks *De superkoeienboer rukt vrij op* **Brabants Dagblad**, 8 december 2012

vermeende ruimtebesparing hand in hand met energieverpilling doordat er vaak grote afstanden moet worden afgelegd om veevoeder en mest op de plaats van bestemming te krijgen.

Momenteel is de definitie over grondgebondenheid ruimhartig en niet gerelateerd aan het aantal dieren of de hoeveelheid grond. De fractie van de Partij voor de Dieren wil dat er zo spoedig mogelijk een nieuwe definitie wordt vastgesteld waarbij bijvoorbeeld het aantal dieren per hectare wordt vastgelegd. Het aantal dieren per hectare is voor de provincie eenvoudig te controleren en dat komt de uitvoerbaarheid ten goede. Ook vinden wij dat weidengang deel moet uitmaken van de definitie om zo het dierenwelzijn te verhogen.

§ 3. Belang definitie grondgebonden veehouderij

Een betere definitie voor grondgebonden veehouderij is belangrijk omdat veehouders nu ten onrechte gebruik kunnen maken van het label grondgebondenheid, zoals een geitenhouder in Zeeland (NB) die daardoor claimt zijn geitenhouderij te mogen uitbreiden. Dit terwijl deze intensieve veehouders geen bijdrage leveren aan het sluiten van de kringloop van mineralen en het verlagen van het energieverbruik. Hierdoor ontstaat een oneerlijke concurrentiepositie tussen veehouders. De Partij voor de Dieren is al geruime tijd bezig duidelijkheid te scheppen over de definitie van grondgebonden veehouderij in Brabant. Daarom diende de fractie op vrijdag 11 mei 2012 tijdens de statenvergadering een motie in met het verzoek de definitie grondgebondenheid naar zijn aard te regelen.²

Nu is de definitie ruimhartig en kan een boer zijn koeien jaarrond op stal houden en toch het predikaat grondgebonden verdienen. Anderzijds kunnen de dieren wel grotendeels buiten staan op een klein stukje grond en gevoed worden door krachtvoer en ook het predikaat grondgebonden verdienen.

§ 4. Gevolgen van niet grondgebondenheid

De huidige definitie van een niet grondgebonden veebedrijf (intensieve veehouderij) is een agrarisch bedrijf waarvan de productie niet in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het bedrijf. De vraag of een bedrijf wel of niet grondgebonden is, heeft consequenties. Indien het niet-grondgebonden is, is op het bedrijf de regelgeving van de intensieve veehouderij van toepassing. Dit betekent onder andere geen nieuwvestiging of uitbreiding in extensiveringsgebieden, in verwevingsgebieden kan alleen uitgebreid worden op duurzame locaties en de landbouwontwikkelingsgebieden genieten de voorkeur voor vestiging en uitbreiding. Deze indeling is een verplichting die in de Reconstructiewet is voorgescreven.

In de rundveehouderij vindt een verschuiving plaats. In toenemende mate worden koeien binnen gehouden, wordt de beweiding gestaakt en komt het voer van derden of van een veevoederfabriek. Volgens provinciale juristen is met de huidige RO-definitie bedoeld dat grondgebonden veebedrijven circa 75%-90% van het veevoer binnen één tot drie kilometer van het bedrijf produceren, wil er nog redelijkerwijze sprake zijn van een grondgebonden bedrijf. Oorspronkelijk ging het zelfs over gronden direct grenzend aan de locatie waar de productie plaatsvond.

De juridische werkelijkheid leidt ertoe dat op dit moment vrijwel alle niet-biologische geiten- en melkschapebedrijven, gezien hun bedrijfsvoering en gebaseerd op de huidige definitie, de facto als intensief en niet-grondgebonden betiteld moeten worden. De veranderingen in bedrijfsvoering leiden ertoe dat dit ook geldt voor een substantieel aantal melkkoeienbedrijven. Gemeenten maar

² <<http://www.brabant.nl/politiek-en-bestuur/provinciale-staten/vergaderstukken-en-besluiten-ps-en-commissies/ps.aspx?qvi=40108>>

ook de provincie hebben zich nog onvoldoende gerealiseerd wat dit betekent voor bestemmingsplannen en zienswijzen. Zowel de geiten- als de melkkoeiensector is niet gelukkig met een IV-status. Aan het IV-etiket kleeft maatschappelijk een negatief beeld waar melkkoeien- en melkgeitenbedrijven niet mee geassocieerd willen worden.

§ 5. Uitbreiding van grondgebonden agrarische bedrijven

In de Verordening ruimte zijn geen regels opgenomen met betrekking tot de omvang van grondgebonden bedrijven. Specifieke aandacht vraagt echter de positie van de grondgebonden melkrundveehouderij waar een toenemende intensivering is waar te nemen. Bij de vaststelling van de Verordening ruimte hebben de Staten besloten dat grondgebonden melkrundveebedrijven niet onder de regeling voor intensieve veehouderij vallen. In de toelichting van de Verordening is opgenomen dat een melkrundveebedrijf (per definitie) als grondgebonden wordt beschouwd als het bedrijf weidegang toepast en/of over voldoende grond beschikt in de omgeving van het bedrijf. Voor de grotere melkrundveebedrijven is daarom de feitelijke situatie/bedrijfsvoering relevant voor doorgroeimogelijkheden.

Voorstel is om in de verordening de noodzaak tot uitbreiding van een grondgebonden bedrijf aan te scherpen door als eis te stellen dat bij iedere vergroting van het bouwblok verantwoord wordt dat deze uitbreiding niet leidt tot een intensieve veehouderij. Melkrundveebedrijven die reeds een intensief karakter hebben, moeten voldoen aan de regels die voor intensieve veehouderijen zijn gesteld.

§ 6. "Al het vlees duurzaam" nu nog verder weg

Het advies van de commissie Van Doorn over de toekomst van de Brabantse veehouderij biedt, al waren de verwachtingen hoog gespannen, geen soelaas. Het advies is eenzijdig vanuit economisch oogpunt geformuleerd en kijkt niet verder dan de eigen grenzen. Er worden geen oplossingen aangedragen voor het lijden van de dieren in de vee-industrie, noch wordt er ingegaan op de invloed van onze veehouderij op mensen en natuur aan de andere kant van de wereld of de effecten op het klimaat. Het 'duurzame vlees' dat in 2020 in de schappen van alle supermarkten moet liggen, houdt zo zijn nare bijmaak. Het advies bevat een aantal hoopvolle plannen en zou kunnen bijdragen aan een kentering van de huidige problematiek in de intensieve veehouderij. Het is echter nog volstrekt onduidelijk hoe de woorden omgezet gaan worden in daden omdat er geen enkele concrete maatregel is terug te vinden is.

§ 7. Verdere compartimentering veehouderij gewenst

Een andere factor die zwaar drukt op dierenwelzijn en natuurbehoud, is de compartimentering van de veehouderij. Door de huidige ruime compartimentering is het niet mogelijk om maatwerk te leveren. Hierdoor wordt het moeilijk om specifieke Natura 2000 gebieden te beschermen tegen hoge stikstofdepositie. Op 9 juli 2010 heeft de fractie van de Partij voor de Dieren daarom een motie ingediend. In deze motie werden Gedeputeerde Staten verzocht, bij het Rijk aan te dringen op begrenzing van een omliggende regio per natuurgebied en bij een toename van dieren op een bedrijf te stellen dat deze alleen van binnen deze regio mogen komen. Deze motie werd ingediend omdat de Partij voor de Dieren van mening is dat een verfijning van compartimentering voor stikstofrechten kan leiden tot het versneld behalen van doelstellingen wat betreft biodiversiteit. Ook kan een dergelijke regeling duidelijkheid verschaffen aan ondernemers en kan het procedures bij de Raad van State voorkomen.

Nog steeds streven wij naar verdere compartimentering van de veehouderij. Ook wil de Partij voor de Dieren een aantal dingen verduidelijkt zien:

- Hoeveel stuks rundvee telt Brabant op het moment?
- Waar in Brabant bevindt zich het rundvee?

- Welke aantallen melkvee/ rundvee zijn nog vergund?
- Welke regelgeving heeft het Rijk om de groei in rundvee af te remmen, te stoppen dan wel om te keren?
- Welke regelgeving heeft de provincie heeft om de groei in rundvee af te remmen, te stoppen dan wel om te keren?
- Welke regelgeving hebben de gemeenten om de groei in rundvee af te remmen, te stoppen dan wel om te keren?

§ 8. Strijd met de wet

De aanduiding van rundveehouderijen zorgt niet alleen voor meer dierenleed en meer schade aan de natuur, het roept ook nog een ander risico in het leven. Doordat rundveehouderijen door het label 'grondgebonden' gemakkelijk kunnen uitbreiden, is er sprake van extra stikstofuitstoot. Nederland behoort tot Europa's meest vervuilde landen als het gaat om oppervlaktewater en luchtkwaliteit. Daar gaan we op deze manier nog een flinke schep bovenop doen. Er bestaat een aanzienlijke kans dat de Europese Commissie Nederland op de vingers tikt als we gaan zorgen voor nog meer vervuiling omdat we onze definities niet scherp hebben. Laten we ons bewust worden van onze verantwoordelijkheid, voordat we niet alleen de dieren in de veehouderij, maar ook onszelf benadelen.

